

Sensibiliseringscampagne ‘Zorg en zoveel meer’

Palliatieve zorg komt nooit te vroeg

TEKST Fons Jacobs /// FOTO'S Stef Dehantschutter

Jaarlijks hebben 100.000 Belgen nood aan palliatieve zorg die hun levenskwaliteit en die van hun naasten verbetert. Een groot aantal van hen vindt echter niet tijdig de weg naar palliatieve zorg. Daarom organiseerden drie federaties voor palliatieve zorg in het voorjaar een nationale sensibiliseringscampagne ‘Zorg en zoveel meer’.

De drie federaties voor palliatieve zorg in Vlaanderen, Brussel en Wallonië willen de vooroordelen en onduidelijkheden over palliatieve zorg uit de wereld helpen. Ze vinden het hoog tijd dat we palliatieve zorg met andere ogen gaan bekijken. De actie tracht dat te bereiken door met affiches, radiospots en een website met nuttige info en getuigenissen op een positieve manier te benadrukken wat palliatieve zorg te bieden heeft.

Geen gebruikelijke connotaties en associaties zoals sterven, afscheid, verdriet en pijn, wel woorden zoals levenskwaliteit, comfort en welzijn voeren hierbij de boventoon. Want palliatieve zorg staat niet voor sterven maar voor kwaliteit van leven. Het wil patiënten en naasten ertoe aanzetten om het beste uit het leven te halen, ondanks de ongeneeslijke ziekte.

Dr. Huysmans: “Palliatieve zorg moet beginnen op het ogenblik dat duidelijk wordt dat iemand niet meer kan genezen.”

Door bijvoorbeeld te genieten van een dagje samen met de kleindochter, een wandeling met de geliefde viervoeter of een moment voor jezelf met een warm bad. Want palliatieve zorg is zorg en zoveel meer.

Het accent ligt op palliatieve zorg die niet staat voor sterven, maar voor de kwaliteit van het leven. Dat zet patiënten en naasten er toe aan om ondanks een ongeneeslijke ziekte het beste uit het leven te halen.

Thuiszorgteam

Palliatieve zorg is in ons land een recht dat in de wet is vastgelegd. Dat wil zeggen die iedereen die dat wenst, waar hij of zij ook verblijft, palliatieve zorg kan inroepen. Iedereen kan palliatieve zorg inschakelen: de huisarts of specialist, maar evengoed de patiënt zelf, zijn familie, een buur of vriend of om het even welke hulpverlener. In sommige zorginstellingen is palliatieve zorg ingebouwd door de wetgever. In andere gevallen kan men een beroep doen op de palliatieve thuiszorg.

Vlaanderen telt vijftien teams voor palliatieve thuiszorg. Zij zijn territoriaal afgebakend zodat elke Vlaming terecht kan bij één team. Het team wordt steeds ingeschakeld met akkoord van de huisarts en geeft de ondersteuning die nodig is binnen elke specifieke situatie. Elk team bestaat minstens uit een aantal palliatief deskundige verpleegkundigen, een palliatief geschoolde equipe-arts en een administratieve kracht. De verpleegkundige kan zowel de patiënt als de familie of de andere hulpverleners ondersteunen. Ze doet dit aan het bed van de patiënt, onder de leiding van

de huisarts. Er is een permanente voorziening van 7 dagen op 7 en 24 uur op 24.

Supportteam in ziekenhuis

Elk ziekenhuis beschikt over een palliatief supportteam dat minstens bestaat uit een palliatief deskundige arts, een palliatief deskundige verpleeg-

“Palliatieve zorg vindt je dàr waar mensen verblijven.”

---

kundige en een psycholoog. Dit team komt in principe op alle afdelingen van het ziekenhuis. Het is hun taak om palliatieve patiënten mee te begeleiden of om de collega-zorgverleners bij te staan.

Het palliatief supportteam komt doorgaans spontaan langs in de ziekenkamer. Als dat niet het geval is, kunnen patiënten zelf om een bezoek vragen.

Sommige ziekenhuizen hebben een aparte palliatieve eenheid, meestal afgescheiden en met een huiselijke sfeer. Daar is er meer tijd voor patiënten en familie.

Ook de meeste woonzorgcentra beschikken over een actief supportteam. De bedoeling is dat de bewoner zo lang mogelijk in zijn vertrouwde omgeving kan blijven.

Sommige regio's beschikken over palliatieve dagcentra waar de patiënt enkele dagen per week terecht kan in een niet-medische omgeving. Daar krijgt hij de zorg die hij nodig heeft, terwijl hij toch thuis kan blijven wonen.

Verder met leven

Gert Huysmans is huisarts en voorzitter van de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen. Hij stelt vast dat er vaak meer rust komt in een situatie van ernstige ziekte als er een palliatieve zorgelijke aan boord komt. “Mensen krijgen dan opnieuw tijd voor de zaken die zij belangrijk vinden omdat hen een stukje zorg uit handen wordt genomen. Ze kunnen dan verdergaan met hun leven”, zegt dr. Huysmans. “Bij palliatieve zorg gaat het niet zozeer over het levenseinde, maar wel over de levenskwaliteit.”

Als arts kijkt Gert Huysmans als volgt naar palliatieve zorg: “Wij zorgen voor mensen van bij de aanvang van het leven tot helemaal op het einde. Dan vind ik het belangrijk dat er ook in de laatste fase van het leven gezorgd wordt voor voldoende levenskwaliteit.”

Hij is van mening dat palliatieve zorg al moet beginnen op het ogenblik dat duidelijk wordt dat iemand niet meer kan genezen. Reeds vanaf dat moment dient er niet alleen aandacht te zijn voor het fysieke, maar ook voor manieren waarop men de patiënt kan ondersteunen. Palliatieve begeleiders zijn attent voor het psychologische aspect, kijken hoe er omgegaan wordt met diegenen die dicht bij de ziekte staan en luisteren naar de levensvragen die opkomen in die laatste fase van het leven.

“Dat is een zeer holistische zorg”, benadrukt dr. Huysmans. “Palliatieve zorg is er voor iedereen die er nood aan heeft, dus ook voor mensen met bijvoorbeeld orgaanfalen, zoals hartfalen of longfalen wanneer dat in een laatste fase is beland. Je moet dus ook denken aan mensen met dementie of mensen met Parkinson. Aandoeningen die helemaal buiten het domein van kanker liggen, maar waarbij mensen palliatieve zorg aan het einde van hun leven een grote meerwaarde kunnen vinden.”

Palliatieve zorg vindt je volgens Gert Huysmans daar waar mensen verblijven. Dus niet enkel in het ziekenhuis. Er zijn palliatieve thuiszorgequipes die mensen thuis verderhelpen en er zijn mensen die zich bekommeren om bewoners van wooncentra.

“Dankzij palliatieve zorg is er nu veel meer aandacht voor pijn en andere hinderlijke symptomen. Wie met pijn wordt geconfronteerd, heeft weinig energie over om nog verder te gaan met zijn leven. Daarom is pijncontrole, net als aandacht voor andere bijverschijnselen, essentieel in de palliatieve zorg.” ●●

Getuigenis

Levenskwaliteit vergroten en energie geven

Fatima Chadoui zorgt al drie jaar voor haar partner, die ernstig ziek is. Het eerste jaar deed ze dat helemaal alleen, zonder hulp, tot ze bijna zelf onderuitging. Ze ging op zoek naar hulp omdat ze wist dat ze anders haar partner niet langer thuis kon verzorgen.

Dat was het moment waarop ze palliatieve hulp kregen. Fatima: “Dat was in het begin zeer vreemd. Tot dan hadden wij palliatieve zorg gelinkt met een ziekenhuis en de dood. Ik was dan ook aanvankelijk wat terughoudend, omdat ik dacht een nog veel pijnlijker proces in gang te zetten, namelijk dat van afscheid nemen en sterven. Maar dat was helemaal niet het geval. Er kwam een team van palliatieve zorgverleners naar ons beiden, wat het voor mij allemaal beter haalbaar maakte. Het begrip ‘palliatieve zorg’ maakt je in het begin wat bang, maar dat hoeft helemaal niet.”

“Het confronteert je wel met de ernst van de ziekte en het einde van het leven. Maar daarnaast krijg je een heel team van verschillende zorgverleners om je heen, die je op allerlei vlakken helpen. Dat helpt om de dingen een plaats te geven. Het creëert een zekere sereniteit waarbij de patiënt medisch wordt begeleid en zijn pijn wordt verzacht. Dat schept een zekere emotionele openheid, zowel bij de patiënt als bij zijn omgeving, waardoor er ruimte komt om te praten, bepaalde zaken nog te zeggen of te regelen, wat de kwaliteit van het leven ten goede komt. Dat is het opzet van palliatieve zorg: de levenskwaliteit, ja zelfs de zin om te leven bij de patiënt vergroten en de mantelzorger ondersteunen. Dat is zeer waardevol. Wie zou daar ‘nee’ tegen zeggen?”

*Federatie Palliatieve Zorg
Vlaanderen, tel. 02 255 30 40 –
www.palliatief.be*

Corona is spelbreker

Dit artikel werd gerealiseerd temidden van de coronaproblematiek in de maand maart en kwam tot stand via een online Zoom-meeting met dr. Gert Huysmans. De Palliatieve Zorg werd tijdens de coronaperiode geconfronteerd met een extra uitdaging in de ondersteuning van patiënten die in hun laatste levensfase belandden. De sensibiliseringsactie ‘Zorg en zoveel meer’ kreeg in die periode bovendien af te rekenen met een verminderde belangstelling, wegens het overaanbod aan communicatie en de doorgedreven beperking van het hospitaalbezoek. Ziekenhuizen blijven een belangrijk doorgeefluik naar deze vorm van zorgverlening. Daarom zal de sensibiliseringscampagne in het najaar van 2020 worden herhaald.

www.zorgenzoveelmeer.be